

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Historical

تاریخی

سید هاشم سدید
۰۲ اپریل ۲۰۱۷

چرا "سید جمال الدین" مجرد اختیار کرد؟

این نوشته را نظر به پاسخی که آقای "هاشمیان" در جواب یک پرسش نوشته بود، قبلاً به طور مختصر غرض مطالعه هموطنان گرامی به دریچه نظریات پورتال "افغان جرمن آنالین" ارسال نموده بودم؛ چون نظر آقای "هاشمیان" در دریچه نظریات پورتال "افغان جرمن آنالین" نشر شده بود!

از آن جایی که امکان آن می رود که برخی از خوانندگان نوشته را در دریچه نخوانده باشند، آن را با کمی تصحیح و اضافه به شکل مقاله در آورده تقدیم می دارم.

امروز وقتی نظریات هموطنان گرانمایه را در دریچه نظریات مطالعه می کردم به سؤالی بر خوردم که هموطنی به آقای "هاشمیان" راجع ساخته از ایشان علت ازدواج نکردن "سید جمال الدین" را جویا شده بودند.

آقای "هاشمیان" موضوع مبارزه و مصروفیت های سیاسی "سید" را علت این کار بیان نموده اند، بدون این که توضیح کنند که این نظر، نظر خود آقای "هاشمیان" است یا نظر کسی دیگر و یا از خود "سید"؛ و بدون این که منبع و مأخذ نظر را بیان کنند!

به تأیید گفته جناب داکتر صاحب "کاظم" انتظار این است که در همچون موارد و مسائل حکایتگر مأخذ و منبع را، اگر وجود دارد، توضیح کند. و اگر منبع و مرجع وجود ندارد تحریر نماید که خبر شنیدگی است و یا...

به هر رو؛ آنچه را من زمانی در کتابی "مفخر شرق - سید جمال الدین اسدآبادی" ترجمه و نگارش "سید غلام رضا سعیدی"، زیر عنوان فرعی "خاطراتی از سید جمال الدین اسدآبادی، صفحه ۱۴۵، و مقاله "سید جمال الدین افغانی" در این رابطه خوانده بودم، می خواهم غرض معلومات علاقه مندان در اینجا نقل کنم. شروع می کنم از کتاب اول الذکر:

«۷- مرحوم سید هیچ وقت زن نگرفت و هرگاه مرد عیال وار و نیازمندی به او مراجعه می کرد، از کمک به او خود داری نمی نمود.

روزی سلطان عثمانی به او گفت که یکی از کارکنان زیبای قصر "یلدوز" را به عنوان همسر و برای زناشویی بپذیرد، مرحوم سید امتناع نمود. سلطان پرسید که آیا طرفدار عقیده معروف "ابوالعلا" هستید که گفت روی قبر او بنویسند

هَذَا جَنَاهُ ابْنِ عَلِيٍّ وَ مَا جَنِيَتْ عَلَيَّ أَحَدٌ؟

این جنایتی است که پدر من کرده است، ولی من نسبت به احدی جنایت نکرده ام؟

سید جواب داد: خیر هیچ وقت من این نظر را نمی پسندم، مردعاقل چگونه می تواند ازدواج را که بقای نوع و کمال فلسفه عمران منوط به آن است، جنایت بدانند؟ اما این که من ازدواج نمی کنم علتش این است می دانم وظایف شوهر در مقابل زن چقدر سنگین و تا چه حد باید رعایت عدالت را بنمایند و چون من خودم را در اجرای عدالت و وظایف سنگین شوهری توانا نمی بینم ترجیح می دهم که مجرد بمانم.

یک نفر پزشک که از نزدیکان مرحوم سید بود وقتی که این داستان را شنید اظهار کرد: چون از عدم اجرای عدالت می ترسید، جایز می دانید که با طبیعت بشری مخالفت کنید؟

مرحوم سید تبسمی کرد و فرمود: "طبیعت از تو داناتر و حکیم تر است و خودش را خوب اداره می کند، هر کس که ترک چیزی کرد، می تواند بدون آن هم زندگانی بکند." - [نقل قول ویراستاری نشده است- پورتال]

باز به او گفتند: شما عطایای مالی سلطان را می پذیرید، چرا عطیه او را که عبارت از کنیز زیباست نمی پذیرید؟ فرمود: درحدود تشخیص و اجتهادی که دارم، مالی را که سلطان به من می دهد، می توانم به افرادی مستحق و وظیفه شناس برسانم، ولی چون برای کنیزان زیبایی که سلطان به من هدیه می کند، مصرفی ندارم، نمی توانم بپذیرم، زیرا همسر آنان نیستم و قیمشان هم نمی توانم باشم که برای آنها همسری انتخاب کنم.» [نقل قول ویراستاری نشده است- پورتال]

ولی در مقاله "سید جمال الدین افغانی" که به زبان عربی نوشته شده بود و به وسیله "سلطان محمد کابلی" مقیم هند ترجمه شده و در سراج الاخبار، سال ششم، شماره ۳ - ۲۲، سنبله ۱۲۹۵ زیر عنوان دوم: "مقصد زندگی علامه چه بود" در صفحه ۲۹ نشر شده است، در رابطه با عزوبت "سید" چنین می خوانیم:

«بهترین، و اعلی مقصد و علت غائیة زندگی علامه، این بود که در مختلف فرقهها و طبقات اسلام، روح اتفاق و اتحاد را پف کند، و بر یک نقطه قومی، ایشان را جمع کند، و تمام سلطنتهای اسلامی را، در یک زنجیر بیاویزد. محور تمام سعی، جد و جهد علامه، صرف همین یک مسئله بود. درین خیال، چنان مستغرق و محو شده بود، که تا آخر عمر شادی (ازدواج) نکرد. نه حرفت و صنعت آموخت که که باعث جلب معاشش بود...» [نقل قول ویراستاری نشده است- پورتال]

این بود ظاهراً آنچه "سید" و دیگران در مورد خود داری "سید" از ازدواج بیان داشته اند. علت تجرد، برآستی چه بوده است، خدای غیب دان می داند!!

اگر بیاناتی که در بالا به عنوان افاده های خود "سید" نقل شده درست باشد، موضوع مصروفیت سیاسی و اجتماعی و فرهنگی "سید" موضوعی است که برخی ها از جمله آقای "هاشمیان" آن را از تصور خود بیرون کرده اند - اگر چه چنین اندیشه ای می تواند در جای خود از گمان و تصور دور نباشد!

۲۰۱۷/۰۴/۰۱